

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ Save the Mekong អំពីការបាក់ទំនប់នៃគំរោងវារីអគ្គិសនី Xe Pian - Xe Nam Noy

Save the Mekong ដែលជាសម្ព័ន្ធនៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក្រុមសហគមន៍ និងប្រជាពលរដ្ឋដែលមានការយកចិត្តទុកដាក់ព្រួយបារម្ភពីសុខុមាលភាពមេគង្គក្នុងតំបន់ សូមសម្តែងនូវសេចក្តីភ្ញាក់ផ្អើល និងព្រួយបារម្ភចំពោះការបាក់ទំនប់នៃគំរោងវារីអគ្គិសនី Xe Pian - Xe Nam Noy នៅប្រទេសឡាវ និងសូមចូលរួមចែករំលែកទុក្ខដំប្រាលជ្រៅចំពោះសហគមន៍ដែលរងគ្រោះដោយសារសោកនាដកម្មនេះ ទាំងនៅប្រទេសឡាវ ភាគខាងត្បូង និងនៅតាមតំបន់ខ្សែទឹកខាងក្រោមនៃប្រទេសកម្ពុជា។

ការបាក់ទំនប់ Xe Pian - Xe Nam Noy គឺជាគ្រោះមហន្តរាយមួយ ប៉ុន្តែមិនមែនជាគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិទេ វាគឺជាគ្រោះមហន្តរាយដែលបណ្តាលមកពីកំហុសឆ្គងរបស់មនុស្ស ដែលកំហុសឆ្គងនេះជាចំណែករបស់អ្នកសាងសង់ទំនប់។ ប្រជាជនភាគច្រើន នៅប្រទេសឡាវ និងនៅតាមដងទន្លេមេគង្គ គឺងាយនឹងរងគ្រោះដោយសារគ្រោះមហន្តរាយបែបនេះ ក៏ដូចជាទទួលរងគ្រោះពីការហានិភ័យនានាដែលចេញពីការបំផ្លាញបរិស្ថានដ៏សំបើម ដោយសារទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗ ចំនួន១១ នៅតាមតួមេទន្លេមេគង្គក្រោម និងទំនប់ចំនួន១២០ ទៀត ដែលត្រូវបានគ្រោងសាងសង់នៅតាមដងទន្លេនានា ដែលគម្រោងទាំងនេះគ្រោងនឹងធ្វើឲ្យចរាចរនៅឆ្នាំ ២០៤០។ គម្រោងដ៏មានហានិភ័យទាំងនេះ ភាគច្រើនត្រូវបានគ្រោងធ្វើឡើងដោយគាំទ្រនូវគោលនយោបាយរបស់ប្រទេសឡាវដែលចង់ធ្វើខ្លួនឲ្យក្លាយជា“អាគុយថាមពលសម្រាប់តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍”។ ប៉ុន្តែ គ្រោះមហន្តរាយនេះ នឹងធ្វើការដាស់សតិក្រើនរម្លឹក និងអំពាវនាវដល់ប្រទេសឡាវឱ្យគិតគូរពិចារណាឡើងវិញចំពោះការវិនិយោគដ៏សំបើមគង្កកលើវិស័យវារីអគ្គិសនីនេះ និងធ្វើការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ជាតិដើម្បីធានាឱ្យមាននូវគណនេយ្យភាពច្បាស់លាស់ពីសំណាក់វិនិយោគិនបរទេស។

គម្រោងវារីអគ្គិសនី Xe Pian - Xe Nam Noy មានភាពចម្រូងចម្រាសចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមដំបូងមកម្ល៉េះ។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ អ្នកតស៊ូមតិសង្គមស៊ីវិលបានគូសបញ្ជាក់ថា គម្រោងនេះបានធ្វើឡើងក្រោមដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈមិនបានពេញលេញគ្រប់គ្រាន់ មានការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថានមិនទាន់មានលក្ខណៈល្អ (EIA) ខ្វះការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ឆ្លងដែន មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះសុវត្ថិភាពផ្នែកបរិស្ថាន និងសង្គម

ពុំបានអនុលោមទៅតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។ គ្រាន់តែនៅក្នុងដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមដំបូងនៃគម្រោងនេះ គឺ មានភាពខ្វះព័ត៌មានអំពីផលប៉ះពាល់នានាដែលអាចកើតចេញពីគម្រោង និងវិធានការកាត់បន្ថយផលប៉ះ ពាល់នានាចំពោះសហគមន៍មូលដ្ឋាន។ នៅតំបន់នៃការតាំងទីលំនៅថ្មីនៃទំនប់ សម្រាប់ប្រជាជនដែលត្រូវ បានជន្លៀស អ្នកស្រាវជ្រាវបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែកថា ប្រជាជនមានការលំបាកក្នុងការរកស្បៀងសំរាប់ការ ទទួលបានឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ខ្វះទឹក និងដី។¹

Xe Pian និង Xe Nam Noy ហូរចូលទៅក្នុងទន្លេសេកុងដែលជាដៃទន្លេដ៏សំខាន់មួយនៃទន្លេមេគង្គ។ ទន្លេសេ កុងមានប្រភពចេញពីតំបន់ខ្ពង់រាបកណ្តាលនៃប្រទេសវៀតណាម ។ ទន្លេនេះហូរកាត់ប្រទេសឡាវ រួចហូរ ចូលប្រទេសកម្ពុជា និងហូរប្រសព្វគ្នាជាមួយទន្លេមេគង្គ។ នៅក្នុងប្រទេសឡាវ ទឹកទន្លេសេកុង និងដៃជាច្រើន របស់វា គឺជាលំនៅដ្ឋានរបស់មនុស្សរាប់ម៉ឺននាក់ ដែលក្នុងចំណោមមនុស្សទាំងនោះ យ៉ាងហោចណាស់មាន ក្រុមជនជាតិអំបូរផ្សេងៗ យ៉ាងតិចចំនួន២០ក្រុម ដែលពួកគាត់ទាំងនោះពឹងអាស្រ័យទាំងស្រុងទៅលើការ នេសាទ ព្រៃឈើ និងដីជុំវិញដីមានជីជាតិ ដើម្បីបង្កបង្កើនផលសម្រាប់ការផលិតស្បៀងរបស់ពួកគេ។ ក្រៅពី នេះ ប្រជាជនជាង ៣០.០០០ នាក់ដែលរស់នៅតាមដងទន្លេសេកុង ក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងនៃប្រទេសកម្ពុជា ដែល ភាគច្រើនជាជនជាតិដើមភាគតិច ក៏ពឹងអាស្រ័យលើដី និងទឹកសម្រាប់ប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតដែរ។ សុខភាព របស់សហគមន៍ដែលរស់នៅជុំវិញអាងទន្លេសេកុង និងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដែលនៅទីនោះ កំពុងរងការគំរាម កំហែងដោយសារការអភិវឌ្ឍធនធានធម្មជាតិដ៏ខ្លាំងក្លាសំបើម។ មានទំនប់ដល់ទៅ១៧ ដែលត្រូវបានគេ គ្រោងទុក នឹងសាងសង់ឡើងនៅលើអាងទន្លេនេះ សម្រាប់នាំចេញអគ្គិសនីទៅប្រទេសវៀតណាម និងថៃ។

កាលពីមុនពេលមានគ្រោះមហន្តរាយនេះ គំរោងវារីអគ្គិសនី Xe Pian - Xe Nam Noy នេះបានធ្វើការបង្វែរទឹក ពីទន្លេ Xe Pian ឲ្យចូលទៅក្នុងអាងស្តុកទឹកនៃទំនប់ ដែលពេលនោះវាបង្កផលប៉ះពាល់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដល់ខ្សែទឹក ខាងក្រោម។ បម្លាស់ប្តូរចរន្តខ្សែទឹកហូរ និងគុណភាពទឹក បានកាត់បន្ថយផលិតភាពផលផលក្នុងស្រុក ចំណែកអ្នកភូមិដែលរស់នៅតាមដងទន្លេ Xe Pian មិនបានទទួលសំណងចំពោះការខូចបង់ទៅលើជីវភាព របស់ពួកគាត់ទេ។ រីឯតំបន់អភិរក្សជាតិ Xe Pian ដែលនៅជាប់នឹងទន្លេ Xe Pian ក៏បានទទួលរងផលប៉ះពាល់ ជាអវិជ្ជមានពីគម្រោងនេះផងដែរ។

ក្រុមអ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង អ្នកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន និងអ្នកវិនិយោគិនត្រូវតែទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងចំពោះការ ខូចខាតដែលបង្កឡើងដោយគម្រោង Xe Pian - Xe Nam Noy ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់នៃប្រទេសឡាវ និងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។

¹<https://www.internationalrivers.org/resources/letter-to-the-developers-of-the-xe-pian-xe-namnoy-dam-7896>
Save the Mekong Coalition
Email: savethemekongcoalition@gmail.com Website: www.savethemekong.net

គម្រោងនេះកំពុងត្រូវបានកសាងឡើងដោយក្រុមហ៊ុន Xe-Pian Xe-Namnoy Power Company (PNPC)¹ PNPC ដែលបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ ២០១២ គឺជាក្រុមហ៊ុនសម្ព័ន្ធអាជីវកម្មរួមគ្នាមួយរវាង ក្រុមហ៊ុន SK Engineering and Construction (កូរ៉េ), Korea Western Power, Ratchaburi Electricity Generating Holding, និង Lao Holding State Enterprise² ទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះគ្រោងនឹងត្រូវចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅឆ្នាំ ២០១៩ ហើយ ៩០% នៃថាមពលអគ្គិសនី ដែលនឹងផលិតបាននឹងត្រូវនាំចេញទៅប្រទេសថៃ។ អាជ្ញាធរអគ្គិសនីថៃ (EGAT) គឺជាអតិថិជន ចំណែកធនាគារថៃធំៗ មួយចំនួនគឺជាអ្នកផ្តល់មូលនិធិសម្រាប់គម្រោងនេះ ដូចជា៖ ធនាគារ Krung Thai, ធនាគារ Tanachart, ធនាគារនាំចេញ – នាំចូលថៃ (The Export-Import Bank of Thailand), និងធនាគារ Ayudhaya (Krung Sri)¹

ប្រជាជនដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីសោកនាដកម្មនេះប្រឈមនឹងបញ្ហាលំបាកដ៏ធំធេងក្នុងការនាំឱ្យក្រុមហ៊ុន និងក្រុមអ្នកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានទាំងនេះទទួលខុសត្រូវ និងផ្តល់យុត្តិធម៌ឱ្យពួកគេ។ នីតិវិធីតុលាការជាតិ ត្រូវតែធ្វើកំណែទម្រង់ ហើយក៏មានឧបសគ្គដ៏ធំធេងដែរក្នុងការទទួលបាននូវគណនេយ្យភាពពីបណ្តាប្រទេស របស់ក្រុមអ្នកវិនិយោគ។ ក្រៅពីនេះ ដោយសារតែកម្រិតរសើបផ្នែកនយោបាយជុំវិញការវិនិយោគបែបនេះ ប្រជាពលរដ្ឋមានការភ័យខ្លាចថាអាចនឹងមានការសងសឹក ឬការធ្វើបាបពួកគាត់វិញ នៅពេលដែលពួកគាត់ ព្យាយាមទាមទារសំណងទៅតាមយន្តការរបស់ក្រុមហ៊ុន។

ផែនការដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ក្នុងការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅលើអាងទន្លេមេគង្គក្រោមគឺផ្តល់ការគំរាម កំហែងដ៏ធំលើសលប់ចំពោះប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីមេគង្គ សន្តិសុខស្បៀង ជីវភាពរស់នៅ និងសុខុមាលភាពរបស់ ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងតំបន់។ គម្រោង Xe Pian-Xe Nam Noy អនុវត្តតាមលំនាំរួមមួយនៃការអភិវឌ្ឍវារីអគ្គិសនីនៅ ក្នុងប្រទេសឡាវ និងកន្លែងដទៃទៀតក្នុងតំបន់ ដោយទាញយកផលប្រយោជន៍ពីធនធានធម្មជាតិដើម្បីបង្កើត ប្រាក់ចំណូល ដោយគ្មានការពិគ្រោះយោបល់គ្រប់គ្រាន់ពេញលេញជាមួយសហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ ឬ ដាក់បញ្ចូលការព្រួយបារម្ភចំពោះការខាតបង់ផ្នែកបរិស្ថាន និងសង្គម។ អត្ថប្រយោជន៍ និងប្រាក់ចំណេញភាគ ច្រើនដ៏ធំធេងគឺបានទៅលើអ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង និងអ្នកវិនិយោគ ចំណែកសហគមន៍មូលដ្ឋានទទួលរងផល ប៉ះពាល់ និងទទួលរងគ្រោះហានិភ័យនានា។ តាមពិតទៅ មានជម្រើសជំនួសផ្សេងៗដែលល្អប្រសើរជាងការ ផលិតថាមពលដោយប្រើវារីអគ្គិសនីខ្នាតធំ ហើយបច្ចុប្បន្នមានការអភិវឌ្ឍរីកចម្រើនជាច្រើនចំពោះជម្រើស

²<https://www.power-technology.com/projects/xe-pian-xe-namnoy-hydroelectric-power-project/>
Save the Mekong Coalition
Email: savethemekongcoalition@gmail.com Website: www.savethemekong.net

ជំនួសនានាទាំងនោះ។ ដូចនេះ ពួកគេគួរចាំបាច់ត្រូវមានការវាយតម្លៃ និងពិចារណាឱ្យបានល្អិតល្អន់ និងដាក់ បញ្ចូលជម្រើសជំនួសនានាទាំងនោះ នៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត និងផែនការអភិវឌ្ឍរបស់ពួកគេ។

បន្ទាប់ពីគ្រោះមហន្តរាយនេះបានកើតមានឡើង សម្ព័ន្ធ Save the Mekong ទាមទារនូវចំនុចដូចខាងក្រោម៖

- អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង និងអ្នកផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងចំពោះការបាត់បង់ ខូចខាត និងផលប៉ះពាល់ទាំងអស់ រួមទាំងផលប៉ះពាល់ដល់ខ្សែទឹកខាងក្រោមនៅកម្ពុជាផងដែរ។
- សំរាប់គោលស្នូលនៃតម្លាភាព កិច្ចព្រមព្រៀង និងលក្ខខណ្ឌនានានៃសម្បទានសំរាប់គម្រោងនេះ ត្រូវ បង្ហាញជាសាធារណៈនូវព័ត៌មានអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមហ៊ុន ។
- ចំបាច់ត្រូវរៀបចំបង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធឯករាជ្យ និងស៊ីជម្រៅមួយភ្លាម សម្រាប់ឱ្យជនរងគ្រោះដែលនៅ រស់រានមានជីវិតបានបញ្ចេញមតិយោបល់ និងសម្តែងអំពីការរំពឹងទុករបស់ពួកគេអំពីសំណង។
- អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោងត្រូវបង្ហាញឱ្យមានភស្តុតាងច្បាស់លាស់ អំពីរបៀបដែលពួកគេនឹងដោះស្រាយ ឆ្លើយតបទៅនឹងការរំពឹងទុករបស់ជនរងគ្រោះ និងអនុវត្តផែនការរយៈពេលវែងសម្រាប់ផ្តល់ជំនួយ និង ស្តារឡើងវិញ។ គួរចាប់ផ្តើមផ្តល់សំណងគឺត្រូវធ្វើឡើងភ្លាម ដោយគ្មានការពន្យារពេល។
- រដ្ឋាភិបាលនៅតាមដងទន្លេមេគង្គក្រោមត្រូវផ្អាកគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីដែលគ្រោងសាងសង់នៅក្នុង អាងទន្លេមេគង្គក្រោម រង់ចាំការពិនិត្យឡើងវិញឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដែលប្រកបដោយឯករាជ្យ និង តម្លាភាព ទៅលើផែនការដែលមានស្រាប់ និងអំពីជម្រើសជំនួសផ្សេងៗក្នុងការធ្វើផែនការថាមពល និង បង្កើតប្រាក់ចំណូល។